

ÎNCHEIERE

26 iunie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Dumitru Mardari
Iurie Bejenaru
Mariana Pitic

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de către Ministerul Justiției,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de către Lidia Zambilovici, Elena Djulai și Iosif Zambilovici împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului material și moral,

împotriva deciziei din 21 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admis apelul declarat de către Lidia Zambilovici, Elena Djulai și Iosif Zambilovici, a fost casată integral hotărârea din 23 aprilie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și a fost emisă o nouă hotărâre cu privire la admiterea parțială a acțiunii,

c o n s t a t ă:

La data de 11 februarie 2019 Lidia Zambilovici, Elena Djulai și Iosif Zambilovici au depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului material și moral.

În motivarea acțiunii reclamantii au indicat că la data de 12 octombrie 2017 au depus recurs împotriva încheierii din 03 octombrie 2017 a judecătorului Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, Larisa Lavric (dosarul nr. 25-737/17), însă până în prezent recursul nu a fost examinat.

Au susținut că la data de 13 iunie 2018 au depus recurs împotriva încheierii din 06 iunie 2018 a judecătorului Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, Larisa Lavric (dosarul nr. 25-451/17), care la fel nu a fost examinat.

Au relevat că durata examinării recursului din 12 octombrie 2017 împotriva încheierii din 13 octombrie 2017 a judecătorului Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, Larisa Lavric (dosarul nr. 25-737/17) și a recursului din 13 iunie 2018 împotriva încheierii din 06 iunie 2018 a judecătorului Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, Larisa Lavric (dosarul nr. 25-451/17) este incompatibilă cu cerința „termenului de examinare a recursului”, prevăzută la art. 426 alin. (3) din Codul de procedură civilă, care stipulează că recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3

judecători, pe baza copieii certificate sau electronice a dosarului, pe baza recursului și a referinței la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

Au considerat că în speță, termenul de examinare a recursurilor din 12 octombrie 2017 și 13 iunie 2018 nu a fost unul rezonabil, demonstrând un caracter excesiv, deoarece recursurile menționate până în prezent nu au fost examinate, fapt ce denotă că autoritățile competente nu reacționează adecvat întru respectarea termenului rezonabil la examinarea cauzelor civile, dând dovadă de un comportament inadecvat și cu rea-credință.

Au afirmat că faptul neexaminării în termen a recursurilor le-a cauzat un anumit nivel de stres și frustrare.

Au relatat că datorită duratei excesive de examinare a recursului din 12 octombrie 2017, le-a fost cauzat un prejudiciu moral, pe care îl estimează la suma de 100000 de lei, iar datorită duratei excesive de examinare a recursului din 13 iunie 2018, le-a fost cauzat un prejudiciu material în mărime de 200000 de euro sub formă de venit ratat, ce rezultă din faptul că în cazul în care recursul din 13 iunie 2018 ar fi fost examinat în termen, acesta ar fi putut rezulta în admiterea acesteia, cu încasarea de la executorul judecătoresc în beneficiul lor a sumei de 200000 de euro, cu titlu de prejudiciu material, cauzat prin aplicarea sechestrului pe terenul cu numărul cadastral 0100520.076, amplasat în mun.Chișinău, str. 31 August,1989, nr. 106 în baza încheierii nr. 032- 580/12 din 19 noiembrie 2012 a executorului judecătoresc Ion Furdui, menținut prin încheierea nr. 032-90r/17 din 17 august 2017.

Au solicitat constatarea încălcării dreptului lor la examinarea în termen rezonabil a recursului din 12 octombrie 2017 declarat împotriva încheierii din 03 octombrie 2017 a judecătorului Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, Larisa Lavric (dosarul nr. 25-737/17), încasarea din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, a sumei de 100000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin încălcarea dreptului la examinare în termen rezonabil a recursului din 12 octombrie 2017, constatarea încălcării dreptului lor la examinare în termen rezonabil a recursului din 13 iunie 2018 declarat împotriva încheierii din 06 iunie 2018 a judecătorului Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, Larisa Lavric (dosarul nr. 25-451/17) și încasarea din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, a sumei de 200000 de euro, cu titlu de prejudiciu material cauzat prin încălcarea dreptului la examinare în termen rezonabil a recursului din 13 iunie 2018.

Prin hotărârea din 23 aprilie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, acțiunea depusă de către Lidia Zambilovici, Elena Djulai și Iosif Zambilovici a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Prin decizia din 21 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău a fost admis apelul declarat de către Lidia Zambilovici, Elena Djulai și Iosif Zambilovici, a fost casată integral hotărârea primei instanțe și a fost emisă o nouă hotărâre, prin care a fost admisă parțial acțiunea, a fost constatăată încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile nr. 25-737/17, la cererea depusă de către Lidia Zambilovici, Iosif Zambilovici și Elena Djulai împotriva lui Dmitrii Agheev și executorului judecătoresc Ion Furdui cu privire la anularea procesului-verbal privind remiterea către creditor a bunurilor imobile din 01 august 2017, a încheierii privind ridicarea sechestrului din 17 august 2017 și constatarea ilegalității acțiunilor executorului judecătoresc Ion Furdui și a cauzei civile nr. 25-451/17, la cererea înaintată de către Lidia Zambilovici, Iosif Zambilovici și Elena Djulai împotriva lui Dmitrii Agheev și executorului judecătoresc Ion Furdui cu privire la constatarea ilegalității refuzului executorului judecătoresc Ion Furdui de a ridica sechestrul de pe bunul imobil, obligarea executorului judecătoresc Ion

Furdui de a ridica imediat sechestrul aplicat și încasarea de la executorul judecătoresc Ion Furdui a prejudiciului material cauzat prin sechestrul aplicat și a fost încasată din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul Lidiei Zambilovici, Elenei Djulai și al lui Iosif Zambilovici suma de 5000 de lei pentru fiecare, cu titlu de prejudiciu moral. În rest acțiunea a fost respinsă din lipsă de temeii.

În susținerea opiniei sale, instanța de apel s-a bazat pe prevederile art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale din 04 noiembrie 1950, ale art. 4, 5, 6 și 426 din Codul de procedură civilă, ale art. 1, 2, 4 și 5 din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și ale art. 1423 alin. (1) și (2) din Codul civil (în redacția de până la 01 martie 2019).

Instanța de apel a relevat că prima instanță, fiind investită cu judecarea cauzei, incorect a apreciat că nici un element de probă nu a confirmat întinderea neîntemeiată de către autoritatea judecătorească a examinării cauzei civile, aspect ce ar indica asupra netemeinicii argumentelor din acțiune invocate în sensul încălcării dreptului apelanților la judecarea în termen rezonabil a cauzei. Or, după cum se atestă din materialele cauzei, recursurile declarate la data de 03 octombrie 2017 și, respectiv, la data de 06 iunie 2018 împotriva încheierilor Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani au fost expediate Curții de Apel Chișinău la data de 09 octombrie 2019 și, respectiv, la data de 15 octombrie 2019.

Deci, instanța de apel a precizat că recursul împotriva încheierii din 03 octombrie 2017 a fost expediat instanței de recurs peste 2 (ani) ani și 6 zile din momentul depunerii în instanța emitentă, iar recursul împotriva încheierii din 06 iunie 2018 a fost expediat instanței de recurs peste 1 (un) 4 luni și 3 zile din momentul depunerii în instanța emitentă. Această stare de lucruri este inexplicabilă și vădit contrară art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale și prevederilor Legii nr.87 din 21 aprilie 2011. Mai mult, actele cauzei atestă că la data judecării prezentului apel, recursurile nu au fost examinate de către instanța de recurs.

Astfel, instanța de apel a învederat că în speță, termenul de examinare a recursurilor împotriva încheierilor primei instanțe nu a fost unul rezonabil, demonstrând un caracter vădit excesiv.

De asemenea, instanța de apel a menționat că apreciază critic alegațiile primei instanțe cu privire la faptul că Lidia Zambilovici, Iosif Zambilovici și Elena Djulai nu s-au folosit de căile de accelerare a examinării cauzei, posibilitate care le este oferită justițiabililor de Codul de procedură civilă, or, aceasta nu este o obligație a părților în cazul în care instanțele de judecată au tergiversat transmiterea recursurilor instanței competente pentru examinare.

Instanța de apel a reiterat că în speță, statul Republica Moldova a încălcat drepturile justițiabililor Lidia Zambilovici, Iosif Zambilovici și Elena Djulai la un proces echitabil, situație care impune, în baza Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, constatarea faptului dat și acordarea despăgubirilor morale.

Cu referire la cuantumul prejudiciului moral, instanța de apel a relevat că suma de 100000 de lei, solicitată de către apelanți, cu titlu de prejudiciu moral pentru încălcarea dreptului la examinarea în termen rezonabil al recursului din 12 octombrie 2017 împotriva încheierii din 03 octombrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani este excesivă, ținând cont de principiul, conform căruia compensația nu trebuie să constituie o sumă excesivă pentru autorii daunelor și nici venit nejustificativ pentru victime. Aici, ținând cont că și însuși constatarea încălcării dreptului apelanților la judecarea în termen

rezonabil a cauzei reprezintă o satisfacție capabilă de a compensa în rest prejudiciul moral cauzat.

Afară de aceasta, instanța de apel a considerat că solicitarea apelanților cu privire la repararea prejudiciului material în sumă de 200000 de euro, cauzat prin încălcarea dreptului la examinare în termen rezonabil a recursului din 13 iunie 2018 împotriva încheierii din 06 iunie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani urmează a fi respinsă din lipsă de temei, or, contrar prevederilor art. 118 alin. (1) CPC, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

La data de 07 februarie 2020 Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului a indicat că nu este de acord cu decizia instanței de apel, deoarece instanța de apel a interpretat eronat legea.

A menționat că perioada de examinare din speța principală, pentru care se pretinde constatarea încălcării art. 6 din Convenție și a art. 2 din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011, nu poate fi imputată exclusiv instanței de judecată.

A susținut că în anumite situații, acordarea de satisfacții materiale/morale nu constituie o regulă, în materia drepturilor omului o recunoaștere oficială și publică a violării constituie uneori prin sine o satisfacție.

A afirmat că instanța de apel, dispunând repararea prejudiciului moral, nu a ținut cont de jurisprudența Curții Europene pentru Drepturile Omului, ceea ce a dus la aplicarea eronată a normelor de drept material.

A relatat că instanța de apel eronat a dispus încasarea din contul bugetului de stat în beneficiul intimaților a câte 5000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral, în condițiile în care în privința acestora nu există nicio procedură de executare și înaintarea cererii de chemare în judecată cu privire la tergiversarea examinării cauzei constituie un abuz.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la data de 21 noiembrie 2019, iar la data de 15 ianuarie 2020 a expediat-o în adresa părților (f. d. 240, vol. I).

Astfel, recursul, declarat la data de 07 februarie 2020, este în termen.

La data de 25 februarie 2020 în adresa intimaților Lidia Zambilovici, Elena Djulai și Iosif Zambilovici a fost expediată copia recursului declarat de către Ministerul Justiției, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței (f. d. 11, vol. II), însă aceștia nu și-au valorificat dreptul procedural și nu au depus referință.

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei civile, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul este inadmisibil din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;

- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul declarat de către Ministerul Justiției nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Prin urmare, argumentele invocate în recurs nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat asupra deciziilor instanțelor de apel are caracter nedevalidativ și controlul judiciar se circumscrie doar asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se în exclusivitate doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează și faptul că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție relevă că, conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Rebai și alții contra Franței, 25 februarie 1995), pe când în recursul declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova asemenea aspecte nu se regăsesc.

Astfel, din considerentele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de către Ministerul Justiției ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, 431 alin. (2), 433 lit. a) și 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursul declarat de către Ministerul Justiției se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Dumitru Mardari

judecătorii

Iurie Bejenaru

Mariana Pitic